

Het Voorspelspel - the Next Generation

Aan deze versie van het voorspelspel doen 84 deelnemers mee die samen een bonte verzameling van 116 (!) potentiële nieuwe soorten voor Nederland voorspellen. In het vorige voorspelspel bedachten 64 deelnemers 89 soorten. Opvallend is dat de originaliteit van de voorspellingen - het aantal voorspelde soorten gedeeld door het aantal deelnemers - vrijwel gelijk is gebleven ! ($116 : 84 = 1,38$ tegen $89 : 64 = 1,39$)

Van de 89 soorten uit het vorige spel zijn Dikbekfuut *Podilymbus podiceps*, Lachmeeuw *Larus atricilla*, Oosterse Vorkstaartplevier *Glareola maldivarum* en een Spaanse Mus *Passer hispaniolensis* inmiddels aanvaard voor de Nederlandse Lijst.

Als herinnering nog even de spelregels :

De puntentelling is gebaseerd op de frequentie van voorspelling; de 84 deelnemers deden in totaal 420 voorspellingen (84 deelnemers X 5 soorten). Een soort die maar één maal is voorspeld krijgt de maximale score van 420 punten. Een soort die twee maal is voorspeld heeft een waarde van 210 punten ($420 : 2$); een soort die 10 maal is voorspeld is 42 punten ($420 : 10$) waard etc. (Voor de voorspelfrequentie en de punten per soort zie tabel 1.)

Het spel loopt tot er iemand als enige een totaalscore bereikt van de maximale score voor een soort + 1, dus 421 punten. Bij een gelijke stand loopt het spel door tot er één winnaar is, of tot er iemand 3 soorten juist heeft voorspeld.

Indien meerdere personen tegelijkertijd op 3 soorten komen dan geeft natuurlijk de score de doorslag. Is de score ook gelijk, dan loopt het spel door tot er één winnaar is.

DE TOP- 10 MEEST VOORSPELDE SOORTEN

Bij de soorten die in het vorige voorspelspel ook de top-10 haalden beperk ik mij tot recente informatie - alleen de nieuwelingen behandel ik iets uitgebreider.

De afkortingen die ik gebruik zijn de volgende : Br. B. = British Birds, BW = Birding World, FGRB = Field Guide to the Rare Birds of Britain and Europe, Lim. = Limicola, LOR = Les Oiseaux Rares, RABBE = Photographic Handbook of the Rare Birds of Britain and Europe, RABBI = Rare Birds of Britain and Ireland.

De top-10 ziet er als volgt uit :

1. **Dunbekmeeuw *Larus genei* 24**

De Dunbekmeeuw werd 24 x voorspeld, dus door iets meer dan 28,5% van de deelnemers. De vorige keer was dat 9x (14%). Deze stijging wordt nauwelijks onderbouwd door de feiten - blijkbaar zijn we gewoon toe aan een Dunbekmeeuw ! In de vorige bespreking van de top-10 merkte ik al op dat de Dunbekmeeuw te hoog stond; dat geldt nu dus zeker.

Aan de positieve kant leek zich een trend aan te kondigen van continentale waarnemingen met in 1997 verschillende waarnemingen (waaronder baltsende paartjes) in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. (Alles nog onofficieel natuurlijk). (BW 11-1, p. 28). Dit voorjaar echter was vooralsnog rustig met één waarneming elk uit Zwitserland en Oostenrijk. (Lim. 12-3, p.153)

Zeeuws-Vlaanderen in de zomer lijkt me nog steeds een uitgelezen plek, maar misschien moeten we de Maas ook maar in de gaten houden !

2. **Kleine Torenvalk *Falco naumanni* 21**

De Kleine Torenvalk mag zich verheugen in een sterk gestegen populariteit. (Van 2x = 3% naar 21x = 25%) De recente gevallen in omliggende landen hebben hier zeker mee te maken. (1997 Pas de Calais - Noord Frankrijk, Denemarken en twee in Zweden; BW 11-1, p. 24). Een goed artikel in Limicola met vooral erg nuttige foto's helpt zeker bij het zoeken naar deze soort. (Lim. 10-2, p.57-78). Niettemin lijkt de Kleine Torenvalk wat overgewaardeerd, getuige de de volgende tekst in RABBI : "The Lesser kestrel is very high on most twitchers'wanted-lists'..." Toch hebben ze er daar 17, waarvan 6 tussen 1968 en 1992 (RABBI).

Een mooie soort voor een plek waar zoveel vogelaars op scherp staan dat zelfs de Torenvaken gecheckt worden; de noordpunt van Texel lijkt me niet zo gek !

3. **Kleinste Strandloper *Calidris minutilla* 17**

Ondanks de redelijk hoge score in het vorige spel boekt ook de Kleinste Strandloper winst. Ruim 20% van de waarnemers tipt nu deze soort tegen 10 voorspellers (15,6 %) in het vorige spel. Deze winst lijkt terecht - het wordt hoog tijd voor een Kleinste Strandloper in Nederland ! Op naar de bollenveldjes ! Wat mij betreft is dit de meest waarschijnlijke soort om op korte termijn aan de Nederlandse lijst toegevoegd te worden. Een goede tactische soort om te voorspellen - naast een juist voorspelde 'kraker' levert deze soort misschien net voldoende op om het spel te winnen.

4. **Eleonora's Valk *Falco eleonora* 13**

De Eleonora's Valk is in de mode. De 13 voorspellingen (15,5 %) betekenen een flinke stijging ten opzichte van het vorige spel (6x = 9,3%). Gezien recente gevallen - Birding World (BW 10-1, 23) geeft voor 1997 elk drie gevallen voor Denemarken en Zweden, en één voor Polen, dit voorjaar werd er een Eleonora's Valk gezien op Helgoland (Lim. 12-3, p. 150) - lijken we een kans te hebben op deze goede vlieger, maar vergeet niet dat deze soort een zeldzaamheid blijft buiten het Middellandse Zeegebied. LOR geeft bijvoorbeeld voor Frankrijk (m.u.v. het zuiden) maar twee gevallen, Groot-Brittannië heeft er maar drie, Zweden had er al 4 (2x2 in 1983 en 1988) (FGRB). Daarbij kan het nogal lastig blijken om deze soort binnen te halen - het lijkt me niet een beestje om ergens rustig op een paaltje te wachten tot we er allemaal zijn.....

5. (=) **Vale Spotvogel *Acrocephalus pallida* 11**

De Vale Spotvogel moet flink terug - 11 voorspellingen (13%) tegenover 14 (21,9%) de vorige keer. Zonder twijfel hebben de dreigende splits in het Vale/Kleine Spotvogel-complex hiermee te maken. Niet alleen moet een potentiële Vale Spotvogel nu worden onderscheiden van de beide Kleine Spotten (*caligata* en *rama*), maar ook van de 2x voorspelde Oostelijke Vale Spotvogel (*Acrocephalus elaeica*).... De kansen om een Vale Spot binnen te halen zijn dus danig geslonken ! Ondanks de teruggang staat de Vale Spot nog te hoog op de lijst naar mijn smaak, maar het blijft een geinig beestje om in september op Vlieland te doen .

5. (=) **Rüppells Grasmus *Sylvia rueppelli* 11**

Eén van de domme blondjes in de top-10 - puur op uiterlijk (en terecht !) dwingt deze soort een flinke stijging in populariteit af (van 4x = 5.5% naar 11x = 13%). Een zeldzame verschijning zonder duidelijke piek in het voorkomen. In Groot-Brittannië zijn er vijf gevallen (Br. B. 90, p. 501)(jun 2x, aug 2x, okt 1x) en in Frankrijk hebben ze er twee (Orn. 4, p. 157) (maa, mei). Verder doen Denemarken (mei), Faroer (juli) en Finland (twee, mei en juni) mee ! (RABBE)
Conclusie - moet kunnen maar 13% van de waarnemers en een 5e plaats in de top-tien is overdreven ! Een voorjaars-overshoot op de eilanden (Texel ?) of een herfstbeest bij Westkapelle lijkt me zo.

7. (=) **Killdeerplevier *Charadrius vociferus* 10**

De Killdeer moet flink terug (van 13x = 20.3% naar 10x = 11,9%), maar het blijft - van de beesten die we nog niet hebben - één van de meest geziene soorten in de ons omringende landen, natuurlijk met name in Groot-Brittannië en Ierland. Er lijkt een pauze in de waarnemingen te zitten de laatste jaren - misschien is dat een verklaring voor de lage populariteit. Ik tip een grasvlakte ergens in de Delta, en anders die grote grasvlakte daar net ten noorden van !

7. (=) **Mongoolse Plevier *Charadrius mongolus* 10**

Ook iets terug in populariteit (van 12x = 18.7% naar 10x = 11,9%) ondanks het eerste geval in Engeland in 1997 (BW 10-12, p. 472). Een plek in de top-10 voor deze soort blijft me verrassen gezien het kleine aantal waarnemingen in Europa. Daarbij komt nog dat er een zeer dreigend split-front boven

deze soort hangt, zodat alleen met zeer deugdelijke documentatie een geval ook toekomstwaarde zou kunnen hebben. Leuke soort voor bij Den Oever !

7. (=) Sardijnse Grasmus *Sylvia sarda* 10

Eén geval bij onze zuiderburen en bij 12% van de voorspellers slaan de stoppen door ! De Sardijnse Grasmus werd in het vorige spel niet genoemd en komt nu binnen met superstip. Het blijft natuurlijk een echte zeldzaamheid en is waarschijnlijk de meest 'overdreven' soort in de top-10. Ook al geven de gevallen in Engeland (3) en België hoop, de oogst in de rest van Europa is erg mager met 5 gevallen in Zuid Frankrijk en een paar Noord Italiaanse waarnemingen. (RABBI) Er zijn twee ondersoorten; *balearica* (de Balearen) en de nominaat *sarda* (de rest van het verspreidingsgebied). Het lijkt me zo maar eens raadzam daar erg goed op te letten. Als we hem krijgen lijkt me dat het een voorjaars doorschieter wordt en dan denk je alweer gauw aan de Waddeneilanden. Komen we niet te weinig op Schier ?

10.(=) Audouins Meeuw *Larus audouinii* 9

Met stip van $4x = 5,5\%$ naar $9x = 10,7\%$. Deze soort doet het de laatste jaren erg goed in de broedgebieden. Recentelijk heeft dit verschillende West Franse gevallen opgeleverd en het voorlopig geografischhoogtepunt (vanuit onze optiek) was de waarneming ten oosten van Helgoland in juli 1997 - die is ons dus door de vingers geglipt. Drie Zwitserse gevallen geven aan dat deze soort ook binnendoor kan komen. De Audouins Meeuw staat wat overdreven hoog op de lijst maar heeft zeker potentieel - ik denk hierbij aan een vissershaven, laten we het op IJmuiden houden. (Nee, Katwijk komt zo !)

10. (=) Amerikaanse Zilvermeeuw *Larus smithsonianus* 9

In alle opzichten een nieuweling - en een interessante. De herkenning is nog lang niet rond; wat betreft de oudere vogels is er nog maar weinig gepubliceerd.(zie echter BW 11-3) Toch stijgt het aantal waarnemingen in Groot-Brittannië en vooral Ierland met het jaar. Ook Spanje (2) en weer Duitsland met vorig jaar het eerste geval doen al mee. Het is moeilijk het potentieel van deze soort in te schatten, maar vooralsnog lijkt me de hoge positie in het voorspelklassement niet onterecht. Ja hoor - dit wordt een Katwijk-geval !

10 (=) Rosse Waaiersstaart *Cercotrichas galactotes* 9

Een soort met sex-appeal, en een goede kandidaat zoals een geval dit jaar in Duitsland (Lim. 12-3, p. 159) (wat hebben die lui vééééééé) aangeeft - ze hebben er daar (naast een paar gevallen met een lange baard op Helgoland) ook al Rosse Waaiersstaarten gehad in 1991 (en 1997 ? BW 11-1, p. 31) op Helgoland en in 1995. Groot-Brittannië heeft er 8 (de laatste in 1980...) en Ierland 3 (RABBI). Finland mocht de eertse noteren in mei 1995. (BW 9-1, p. 29)

Niet vergeten even op de ondersoort te letten ! Dit beest kan overal, maar kan ook overal zo maar verdwijnen als een verschrikkelijke skulker. Misschien krijgen we wel een mooi zingend beest op een verruigd terrein zoals zo'n natuurontwikkelingsproject langs de grote rivieren. (Of over Schier gesproken, wat dacht je van het Kobbeduin.....)

10 (=) Bonte Zanger *Mniotilta varia* 9

Nog zo'n keus op uiterlijk - en weer terecht. Iets terug in populariteit - ook terecht, want het is een mooi beest maar o zo zeldzaam, zie mijn opmerkingen bij de vorige top-10 bespreking ! Graag op Vlieland !

Mooie dromen

Het lekkerste spul zit natuurlijk in de categorie soorten die maar weinig zijn voorspeld. Laten we nog even met de voeten op de grond blijven; weinig voorspeld maar toch zeer wel mogelijk (in ieder geval binnen de 'werkelijkheid' van dit spel) is bijvoorbeeld de

Sakervalk, die ook dit jaar weer een broedpoging ondernam in ZO Duitsland (Lim. 12-3, p.150). De Saker doet het volgens geruchten goed in Oost Europa en lijkt als sterke vlieger een betere kans te hebben dan de voorspellijs met maar één kruisje zou doen vermoeden.

De Geelsnavelkoekoek werd deze keer maar één keer voorspeld tegen de vorige keer 4x. Ik denk dat we de vorige keer een meer realistische score hadden. Neefje Zwartsnavelkoekoek *Coccyzus erythrophthalmus* werd deze keer helemaal niet genoemd.

Ook de Zwartkoprietzanger lijkt met een enkele voorspelling licht ondervoorspeld. (Wie geeft dit woord door aan Van Dale ?)

Alleen Sander Lagerveld springt in het taxonomische gat van de Isabelklauwier, waarschijnlijk de goedkoopste 420-punter van het hele lijstje !

Balkansperwer - ja, ècht hoor ! - en Naumanns Lijster horen verder in deze categorie van te weinig voorspelde soorten.

De theorie-vorming voorbij

Op een lijst van 116 nieuwe soorten voor Nederland is het natuurlijk onvermijdelijk dat er een paar soorten 'hors-catégorie' binnensluipen. Toch zal iedereen kunnen vaststellen dat de meeste voorspellingen met een serieuze ondertoon zijn gemaakt.

In de categorie 'natte dromen met de beentjes van de vloer' vallen echter de volgende soorten: Californische Meeuw (ja hoor, op een surfplank zeker), Witbandleeuwerik (rugzaktourist), Woestijnleeuwerk (Ook in de rugzak, samen met z'n vriendje), Say's Phoebe (wie verzint daar een Nederlandse naam voor ?), Aleoetenster (met een ANWB-waterkaart in z'n poten bij de VVV in Breskens), Oostelijke Kroonboszanger (over Nederlandse namen gesproken....), Grijskopmeeuw - het is alsof je een emmer leeggooit.

Maar het kan nog gekker - Bert de Bruin haalde de Kleine Koekoek uit de (boeken)kast. (Volgens mij gaat het niet goed met die jongen - ik vond z'n haar ook al zo lang, laatst !)

Dat er mensen zijn die er op komen....., en dat ze het dan nog echt voorspellen ook !

Opvallende ontbrekers

Ondanks de 116 soorten op de lijst is het toch nog mogelijk soorten te bedenken die onterecht ontbreken. Zeevogels zijn nog steeds taboe - Kleine Pijlstormvogel en Wilsons Stormvogeltje zijn de enige die de lijst halen. We zijn die Bulwers alweer vergeten blijkbaar ! Ook eenden hebben weinig vertrouwen - zowel Roodkopeend *Aythya americana* (vorige keer 1x), als Canvasback *Aythya valisineria* ontbreken volledig op de lijst terwijl beiden een goede kandidaat zijn om via een noordelijke route Groot-Britannië te omzeilen.

Ook gekke alken '*Alci inexpectati*' doen niet mee, terwijl als categorie ook de Amerikaanse 'sparrows' ondervertegenwoordigd zijn - alleen de Savannahgors haalt de lijst terwijl er echt nog wel meer te bedenken zijn.

Kleine Grijze Snip *Limnodromus griseus* ontbreekt weer net als vorige keer en de Lepelbekstrandloper *Eurynorhynchus pygmaeus* die in de laatste versie nog door twee idolaten (hier stond eerst een ander woord) werd genoemd is van de lijst verdwenen - waar waren jullie nou, mannen ?

De meest opvallende soort die echter ontbreekt is de Roodborstlijster *Turdus migratorius* die de vorige keer nog drie stemmen kreeg. Toch een sterke soort die, als-ie eenmaal op die boot terecht komt, wel een kans heeft. Dit geldt in mindere mate ook voor de Amerikaanse Nachtzwaluw *Chordeiles minor* die van twee voorspellingen naar nul zakte en van de lijst is verdwenen.

DE DEELNEMERS

De punten op basis van voorspelfrequentie laten ons zien welke deelnemers een extreme strategie volgden bij de keuze van de soorten. Hiervoor gebruiken we de maximaal haalbare score per deelnemer - de score dus die een speler zou hebben indien de 5 voorspelde soorten allemaal zouden opduiken :

De Woestelingen

(De maximum score top-10)

Joop van Ardenne	1432,31
Bert-Jan Luijendijk	1400
Sander Lagerveld	1396,5
Hans ter Haar	1344
Audri van Duin	1180,67
Remco Hofland	1170
Arjan van Egmond	1116,5
Enno Ebels	1110,67
Jelle Scharringa	1082,31
Lammert van der Veen	1074,5

De Realisten

(De minimum score top-10)

Hans Gebuis	186,17
Henk van Rijswijk	205,18
Roy de Haas	209,21
Ferry Ossendorp	211,17
Jan van der Laan	211,38
Arnoud van den Berg	219,39
Ran Schols	224,85
Niels van Houtum	227,31
Eugene van der Burg	241,71
Corstiaan Beeke/Johannes Luiten	252,81

Merk op dat 'de Realisten' - zelfs met alle vijf goed - niet genoeg punten kunnen scoren om het spel op basis van de score te winnen. Allen zullen ze dus drie of meer soorten juist moeten voorspellen, en dat als enige !

Zouden ze dat nu gedacht hebben toen ze het lijstje samenstelden.....zo op het oog lijkt een voorspelling met b.v. Sardijnse Grasmus, Bonte Zanger, Audouins Meeuw, Kleine Torenavalk en Mongoolse Plevier toch aardig ruig - ik zou er niet ontevreden mee zijn als zo'n lijstje bleek te kloppen ! Niettemin hebben de realisten waarschijnlijk een betere kans om te winnen dan de woestelingen - dat die er twee goed voorspellen grenst aan het onwaarschijnlijke. De waarheid zal wel ergens in het midden liggen.

Een nieuw fenomeen in dit Voorspelspel is de systeemspeler - in navolging van het straatje in de Staatsloterij zetten verschillende voorspellers in op één familie - Diederik Kok en Martin Olthoff doen het met meeuwen en Arjan van Egmond vliegt er eens uit met de gierzwaluwen.

Scoren in het veld ?

Wil je een nieuwe soort voor Nederland ontdekken ? Onze huis-helderziende Hans Janse voorspelde Rosse Waaiersstaart, Ruppels Grasmus, Kaspische Plevier, Balkanvliegenreiger en Kleine Veldleeuwerik (met dit toch stevige lijstje komt Hans niet verder dan een 18e plaats in het 'woestelingen-klassement' !) - je weet dus waar je op moet letten !

De plekken moet je nog zelf bedenken.....maar wat dacht je van achtereenvolgens Maasvlakte - mei, Maasvlakte - juni, Maasvlakte - juli, Maasvlakte - september en Maasvlakte - november ?

Als, net als bij het vorige Voorspelspel, van dit lijstje binnen drie maanden na de publicatie twee soorten opduiken dan mogen we niet klagen !

Hans ter Haar